

בבא מציעא נט-א

עניין: אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו

תורת חיים

חידושי אגדות מהר"ל

שאינ ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו וכי האי גונא איתא ביבמות השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה שנאמר "להניח ברכה אל ביתך" והטעם נראה כמו שכתב הזוהר פ' בראשית וזה לשונו תא חזי בזמנא דבר נש הוא בביתיה עיקרא דביתהו ביתיהו בגין דשכינתא לא אתעדי מן ביתא בגין ביתהו כמה דתנינן "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו" דשרגא אתדלקת מ"ט בגין דשכינתא אתא לביתא רזא דמלה אימא עלאה אריקת ברכאן לברכה לון בגוונא דא אימא תתאה וכו'.

ונראה דהיינו הא דאיתא בספ"ג שאכלו, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכת המזון וחד מנייהו הא דמשגרו לאינשי ביתו במתנה ומפרש התם כי היכי דתתברך דביתהו ואחז"ל "איה שרה אשתך" דלכך שאלו לשגר לה כוס של ברכה, הטעם נראה דדוקא אשתו של אדם מסוגלת לכוס של ברכה לפי שהמברך ברכת המזון על הכוס הוא מושך שפע של ברכה עליונה מלמעלה למטה ומתברך כמו שהאריך בזוהר ריש פ' עקב, נמצא דכוס של ברכת המזון כוס ישועות הוא ומלא שפע ברכה עליונה, ועל ידו הברכה שרויה בביתו לכך נכון לשגרו במתנה לאשתו כדי שתתברך ממנו דכיון שהאשה עיקרא דביתא ואין הברכה מצויה בבית אלא בשבילה נמצא כשהיא שותה כוס של ברכה ומתברך הבית ממנה תוספת ברכה בשפע רב, כדאשכחן בברכת כהנים דכתיב בהו "ואני אברכס" שהקב"ה מברך לכהנים תחילה ועל ידי כן נמשך הברכה בשפע מן הכהנים על ישראל, וכתוב "ואברכה מברכך" שהוא יתברך מברך תחילה להמברך מהטעם שפירש'. וכן משמע שם בספ"ג שאכלו, דקאמר ליה רב נחמן לעולא לישדר מר כסא דברכתא לילתא ואמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש שנאמר "וברך פרי בטנך" פרי בטנה לא נאמר וכו' משמע דהא בהא תליא, דלעולם סבר דברכת הבית לאו באשה תליא אלא באיש, ולהכי לא בעי לשדורי לה כסא דברכתא לילתא, אבל למ"ד משגרו לאנשי ביתו ס"ל דאין הברכה מצויה בביתו של אדם אלא

בשביל אשתו, כדאמרינן הכא ולכך משגר לה כוס של ברכה כדי שתתברך ממנו ותשפיע תוספת ברכה בביתה.

לו ואין זה שלום. וסמך אחר מאמר זה שיהיה גוהר בכבוד אשתו שכשם שנקרא דל כאשר אין הפרנסה בבית, וכן להפך, כאשר הבית הוא בכבוד, והיינו אשתו שהיא נקראת ביתו, מקבל ביתו הכבוד לגמרי עד שנאמר עליו הון ועושר בביתו. והטעם שהעושר תלוי באשה כי העושר הוא ברכה וכל ברכה צריך שיהיה כאן מקבל והאשה היא מקבל. ולכך אמרו (יבמות ס"ב:) השורה בלא אשה שורה בלא ברכה שנאמר להניח ברכה אל ביתך וגו', וכאשר האשה היא עטרת בעלה ע"י שמכבדה, וכאשר נחשבת עטרת בעלה שהיא הכבוד, מביאה הכבוד לגמרי הוא העושר שנקרא כבוד, שנאמר (בראשית ל"א) ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. ולא כן כאשר האדם נוהג כבוד בעצמו, כי האשה בפרט היא מוכנת לקבלת העושר, אבל האשה בעצמה שהיא נוהגת עצמה בכבוד אין שייך בה דבר זה כי אין האשה בעלת ברכה, רק הזכר ולא הנקיבה, כי זכר במספר ברכה, ואמרו אין פרי האשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש, כדאיתא בפרק שלשה שאכלו (ברכות נ"א ע"ב) רק שהאשה מוכנת לקבלה על ידי האישי, כאשר האשה כלי מוכן לקבל, כי היא ביתו של אדם. וכאשר נותן הכבוד לה, כאשר היא עטרת בעלה, אז מקבלת העושר הוא הכבוד.